

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Moralske Tanker (DK)

Citation: Holberg, Ludvig: "Moralske Tanker", i Holberg, Ludvig: *Moralske Tanker*, udg. af F.J.Billeskov Jansen ; Jørgen Hunosøe , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1992, s. 425. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg13val-shoot-idm139659559603184/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Moralske Tanker

- historic skelnedes ml. det assyriske, persiske, gr. og rom. rige (jf. H.'s latinske lærebog i historie, SS IX: 28). – *Relationer*: (historiske) beretninger. – *conciliere*: bringe i overensstemmelse. – *Belo*: af Belus, lat. form for babilonisk Bel: Baal, skal efter den gr. sagnhistorie have været navn på mytiske konger over fonikere og andre folk i Asien. – *Sardanapal*: omtales af den gr. historieskriver *Ktesias* (o. 400 f.Kr.) som Assyriens 30. og sidste konge (9. årh. f.Kr.). Der har imidlertid aldrig været nogen konge af navnet S. – *næse Konger*: konger som hersker over et mindre landområde, som et næs; småkonger. – *man kan fast demonstrere*: man kan så godt som bevise el. dokumentere.
- 302** *Zesostris* el. *Sesostris* er hos Herodot (II, 102-111, se ndf) og andre gr. forfattere navnet på en ægypt. heltekonge, der skal have foretaget heldige krigstog til nabolandene. Han henførtes til det 12. dynasti. – *Ferier*: se n.t.s. 45. – *Pal*, *Phul*: assyriske konger, kendt fra Bibelen og omtalt af H. i SS IX 33. – *Nimrod*: navn på en i Bibelen (1. Mos. 10, 8 ff) omtalt (sagnagtig) hersker og grundlægger af et stort rige i Babylonien (og Assyrien). – *Cyrus*, *Kyros* d. æ. (d. 529 f.Kr.): pers. storkonge. – *Monumenter*: dokumenter og kildemateriale fra fortiden. – *Cyri Fødsel, Død*: Xenophon: *Cyropædia* 1, 2, 1 og 8, 7, 2 ff. – *Mirkend*: d. 1498. – *Herodot* (ca. 485-425 f.Kr.): gr. historieskriver. Nævnes i *Ep.* 193 som eksempel på en upålidelig historieskriver.
- 303** *Thukydid* (ca. 460-400 f.Kr.): gr. historieskriver og embedsmand fra Athen; deltog i Den peloponnesiske Krig, skildret i det uafsluttede 8-binds værk: T.'s *Historie*. Grundlægger af den kritiske historievidenskab. – *Orationer*: taler. – *Iislønder*: Torfæus, Tormod (1636-1719): isl. historiker og kgl. historiograf. Reviderede bl.a. opfattelsen af de ældste da. konger, som de kendtes fra Saxo. – *Antiquiteter*: jf. ovf. s. 295-296. – *applicerede sig*: anvendte sin tid. – *medium ævum*: lat. middelalderen. – *Fertegn*: under, mirakel.
- 304** *laborere*: se n.t.s. 295. – *sarere*: sjældnere. – *Constantini Magni Søn*, Konstantin den Stores søn, Constantius, udråbt til Augustus sm. m. sine to brødre 337. Bedømt uvilligt i *Almindelig Kirke-Historie*, SS X: 169, især pga. sin arianisme. – *Arrianer*: tilhænger af den alexandriniske presbyter Arius (300-tallet), der hævdede Kristi væsensforskellighed fra faderen. – *underholdt*: havde i sin tjeneste. – *Julianus* (331-363): rom. kejser 361-363; fik tilnavnet Apostata, Den frafaldne, dvs. fra kristendommen. – *Indgetogenhed*: beskedenhed; mådehold. – *desidereres*: savnes, mangler. – *Imprimatur*: lat. må trykkes; trykkeitilladelse. – *Factioner*: partier; klikedannelser.
- 305** *Tory*: medlem af højrepartiet i det eng. parlament. – *Whig*: medlem af det eng. pol. parti the Whigs (der repræsenterede større frisisind mht. styreform og kirkelige forhold end Toryerne). – *Gwelf*: medlem af et parti i middelalderens Italien (tilhænger af paven og modstander af kejseren). I opposition til partiet *Gibbeliner* (Ghibelliner), der stod på kejserens side mod paven. – *Relationer*: redegørelser, beretninger. – *Historicus*: historiker. – *Guddommelige Ting's Videnskab*: teologi. – *udi en Fortale*: SS VIII: